

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

КАФЕДРА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор
з науково-методичної та навчальної роботи
О.Б. Жильцов
“ 07 ” “ 09 ” 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОДФП.08 МУЗИЧНЕ І ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО З
МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ

Напрямок підготовки 6.010102 Початкова освіта
Педагогічний інститут

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554 Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма №	0839/17
(підпис)	(прізвище, ініціали)
«	» 2017 р.

Київ – 2017 рік

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

КАФЕДРА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОДФП.08 МУЗИЧНЕ І ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО З
МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ**

Напрямок підготовки 6.010102 Початкова освіта
Педагогічний інститут

Київ – 2017 рік

Музичне і образотворче мистецтво з методикою навчання: роб. навч. прог. [для студ. напряму підготовки 6.010102 «Початкова освіта»] / уклад. Вишнівська Н.В., Толубко І.Г. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017. – 26 с.

Розробники:

Вишнівська Наталія Володимирівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри початкової освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Толубко Ірина Георгіївна, викладач кафедри початкової освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри початкової освіти

Протокол № 1 від 06 вересня 2017 року

Завідувач кафедри початкової освіти

 Г.Л. Бондаренко

Заступник директора
з науково-методичної та навчальної роботи

 М.А. Машовець

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017 рік

© Педагогічний інститут, 2017 рік

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 4	Галузь знань <i>0101 Педагогічна освіта</i>	Нормативна	
	Напрямок підготовки <i>6.010102 Початкова освіта</i>		
Змістових модулів – 2		Рік підготовки:	
		3-й	3-й
Семестр			
5-й			
Лекції			
16 год.		4 год.	
Семінарські			
8 год.			
Практичні			
32 год.		4 год.	
Самостійна робота			
56 год.	52 год.		
Модульний контроль:			
8 год.			
Вид контролю:			
залік			
Загальна кількість годин – 120			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1 Самостійної роботи студента – 1			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни: розширити знання з теорії музичного мистецтва, розкрити сутність музичної освіти в сучасній початковій школі в умовах інтегрованого тематично-проектного навчання; оволодіти активними методами, прийомами та засобами навчання музичному мистецтву молодших школярів.

Завданням вивчення навчальної дисципліни є: ознайомлення з інноваційними технологіями, активними формами організації навчальної діяльності молодших школярів на уроках музичного мистецтва в умовах інтегрованого тематично-проектного навчання; вивчення, аналіз та узагальнення перспективного педагогічного досвіду щодо формування основ музичної культури учнів молодшого шкільного віку.

Навчальна дисципліна «Музичне і образотворче мистецтво з методикою навчання» спрямований на формування у студентів таких **компетентностей**:

– **світоглядна** – наявність ціннісно-орієнтаційної позиції, загальнокультурної ерудиції, широкого кола інтересів. Розуміння сутності і соціальної значущості майбутньої професії для власного розвитку знань із методики навчання музичному мистецтву у початковій школі.

– **соціальна** – вміння працювати в команді, виконувати музичні твори хором співом, у дуеті та сольо;

– **інформаційна** – здатність до самостійного пошуку та узагальнення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань методики навчання музичному мистецтву; ефективного застосування інформаційних технологій із метою підвищення якості засвоєння знань курсу «Музичне мистецтво» учнями молодшого шкільного віку;

– **комунікативна** – володіння нормами сучасної української літературної мови, дикцією, властивостями голосу з метою успішного міжособистісного спілкування та спілкування з творами музичного мистецтва; вміння здійснювати комунікативну взаємодію у підсистемах «учитель-учень»;

– **освітня** – здатність до чуттєво-емоційного сприйняття навколишнього світу крізь призму музичного мистецтва, різних видів активної музично-творчої діяльності, опанування практичними вміннями та навичками; здатність до реалізації змістових ліній програми «Музичне мистецтво. 1-4 класи» та важливості їх реалізації на уроках у початковій школі;

– **організаційна** – здатність планувати, організовувати, координувати, контролювати та оцінювати діяльність учнів на уроках музичного мистецтва у початковій школі;

– **діагностична** – вміння застосовувати діагностичні методики з метою визначення рівня розвитку музичних здібностей;

– **рефлексивна** – вміння критично оцінювати свої музичні уміння і навички, аналізувати досягнення та недоліки відповідно до критеріїв музичної діяльності;

– **здоров'язбережувальна** – вміння бережливо ставитися до власного здоров'я і здоров'я учнів; створювати сприятливе здоров'язбережувальне освітньо-естетичне середовище під час уроків музичного мистецтва та музично-виховних заходів;

– **методична** – володіння методами, прийомами, засобами формування основ музичної культури молодших школярів; здатність до вирішення фахових і методичних завдань під час уроків музичного мистецтва, застосування на практиці професійних умінь і навичок формування методичної культури, вирішення педагогічних ситуацій;

– **практично-творча** – здатність застосовувати на уроках творчі завдання, володіння вокально-хоровим виконавством, імпровізацією пісенних мелодій (вокальна, ритмічна, пластична), основами інсценування сюжетних пісень, грою на музичних інструментах; вміння складати плани-конспекти і проводити уроки музичного мистецтва використовуючи сучасні ІКТ та технології розвитку творчої особистості.

Програмні результати навчання:

– знання сучасних методів, прийомів та засобів ознайомлення учнів з музичним мистецтвом, розкриття мистецької освітньої галузі;

– знання змісту, форм урочної, позаурочної та позакласної роботи з формування основ музичної культури; вимог до методики організації та проведення уроків та позакласних заходів із музичного мистецтва;

– знання норм і критеріїв оцінювання навчальних досягнень молодших школярів у процесі навчання музичного мистецтва;

– знання теорії і практики художньо-образного мовлення музичного мистецтва; знання видів та жанрів вітчизняної та зарубіжної музики;

– уміння застосовувати різноманітні методи, прийоми та засоби навчання під час ознайомлення молодших школярів із творами музичного мистецтва;

– уміння складати плани-конспекти уроків музичного мистецтва в початковій школі, сценарії свят і тематичних концертів;

– уміння планувати роботу щодо ознайомлення учнів початкової школи з музичними творами впродовж навчального року;

– уміння опрацьовувати науково-методичну, хрестоматійну літературу, музичний репертуар; аналізувати музичні твори для дітей;

– здатність забезпечувати ефективність естетичного виховання студентів засобами музичного мистецтва, формування образного мислення, творчої уяви та музичних здібностей;

– знання змісту, форм урочної, інтегрованої, позаурочної та позакласної роботи з формування емоційно-естетичного досвіду учнів, культури почуттів, елементарних світоглядних орієнтацій та оцінних суджень, основ національної та громадянської свідомості; вимог до методики організації та проведення уроків та позакласних заходів із образотворчого мистецтва;

– знання норм і критеріїв оцінювання навчальних досягнень молодших школярів у процесі навчання образотворчого мистецтва;

– знання про образотворче мистецтво та його роль у житті суспільства, культурному середовищі;

– знання про специфіку художньо-образної мови різних видів образотворчого мистецтва та виражальної можливості художніх технік і матеріалів;

– уміння застосовувати різноманітні методи, прийоми та засоби навчання під час ознайомлення молодших школярів із творами образотворчого мистецтва;

– уміння формувати художню компетентність учнів у процесі засвоєння основ образотворчої грамоти.

– уміння здійснювати пошук і огляд інформації щодо сучасних технологій навчання у спеціальних наукових джерелах, використовуючи різноманітні ресурси (періодичні видання, бази даних, веб-сайти, портали тощо);

– здатність опрацьовувати інформаційні джерела для ознайомлення з перспективними педагогічними технологіями і методикою їх упровадження в початковій школі;

– здатність працювати як самостійно, так і в команді, демонструючи лідерські якості, вміння ефективно спілкуватися й досягати очікуваних результатів.

Вивчення студентої навчальної дисципліни «Музичне і образотворче мистецтво з методикою навчання» завершується складанням *заліку*.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Зміст мистецької освітньої галузі в контексті експериментального навчального плану

Лекція 1. Зміст мистецької освітньої галузі в умовах інтегрованого тематично-проектного навчання (2 год.)

Музичне виховання як важлива складова естетичного виховання особистості дитини. Музична педагогіка. Сфери музичної діяльності.

Основні категорії музичної педагогіки: музичне навчання, музичне виховання, музична освіта.

Основні виміри музичної освіти в умовах інтегрованого тематично-проектного навчання.

Сучасні тенденції розвитку музичної освіти в умовах інтегрованого тематично-проектного навчання.

Основні поняття теми: музичне виховання, музична педагогіка, гуманізація, фундаменталізація, гуманітаризація.

Рекомендована література

основна [1, 2, 3, 4, 5,6]

додаткова [2,3,4,5]

Лекція 2. Методологічні основи музичної педагогіки (2 год.)

Наукові підходи в музичній педагогіці.

Принципи музичної педагогіки: особистісний, діяльнісний, полісуб'єктивний, культурологічний, етнопедагогічний, антропологічний.

Методи дослідження музичної педагогіки: методи вивчення педагогічного досвіду; методи теоретичного дослідження; методи математичної статистики.

Основні поняття теми: наукові підходи, принципи музичної педагогіки, методи дослідження музичної педагогіки.

Рекомендована література

основна [1,2,3,6]

додаткова [1,3,4,5,7]

Лекція 3. Зміст музичного навчання та його складові (2 год.)

Зміст музичного навчання.

Складові музичного навчання: досвід емоційно-морального сприйняття музики, музичні знання, музичні уміння та навички.

Критерії добору музичних творів: високохудожність, цікавість; доступність щодо осягнення змісту та виконання, різноманітність, краса.

Співзвучність музичних творів із життєвим та музичним досвідом молодших школярів.

Рівні розуміння музики молодшими школярами: узагальнені ключові знання; окремі знання про музику (елементи виразності музичної мови – динаміка, темп, ритм тощо; біографічні відомості про композиторів та виконавців; історію створення музичного твору).

Основні поняття теми: зміст музичного навчання, складові музичного навчання, рівні розуміння музики.

Рекомендована література

основна [2,4,5,6]

додаткова [2,3,5,6,7]

Семінарське заняття 1. Тема: Дидактичні принципи цілісного музично-педагогічного процесу (2 год.)

Семінарське заняття 2.Тема: Методи музичного навчання (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Особливості організації і проведення музичних занять в умовах інтегрованого тематично-проектного навчання

Лекція 4. Види музичної діяльності. (2год.)

Музичне сприймання і методи його розвитку молодших школярів: особливості музичного сприймання учнів, етапи ознайомлення з музичним твором, методи розвитку музичного сприймання. Хоровий спів як основний вид музично-виконавської діяльності учнів: формування співацьких навичок, розвиток внутрішнього слуху. Музична творчість молодших школярів: види творчих завдань, гра на дитячих музичних інструментах, музично-ритмічні рухи.

Основні поняття теми: музичне сприйняття, хоровий спів, співацькі навички, музична творчість молодших школярів.

Рекомендована література

основна [2,3,4,5]

додаткова [1,2,4,5,6,7]

Практичне заняття 1. Методика навчання музичного сприймання і методи його розвитку в молодших школярів (2 год.)

Практичне заняття 2. Методика навчання хорового співу як основний вид музично-виконавської діяльності дітей (2 год.)

Практичне заняття 3. Методика навчання дитячої музичної творчості (2 год.)

Практичне заняття 4. Взаємозв'язок видів музичної діяльності та особливості структури уроку музичного мистецтва в умовах інтегрованого тематично-проектного навчання (2 год.)

Практичне заняття 5. Методика навчання музичної діяльності та особливості структури уроку музичного мистецтва в умовах інтегрованого тематично-проектного навчання (2 год.)

Практичне заняття 6. Особливості проведення уроку музичного мистецтва в початковій школі (2 год.)

Практичне заняття 7. Форми організації музично-педагогічного процесу в умовах інтегрованого тематично-проектного навчання (2 год.)

Практичне заняття 8. Системи і технології музичного виховання в умовах інтегрованого тематично-проектного навчання (2 год.)

**Навчально-методична карта дисципліни
«Музичне мистецтво з методикою навчання»**

Разом: 62 год., лекції – 8 год., семінарських заняття – 4 год., практичних занять – 16 год., самостійна робота – 32 год.

Модулі	Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2										Оцінювання успішності. Підсумкова кількість балів
Назва модуля	Зміст мистецької освітньої галузі в контексті експериментального навчального плану					Особливості організації і проведення музичних занять в умовах інтегрованого тематично-проектного навчання										
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
Дати																
Теми лекцій	Зміст мистецької освітньої галузі в контексті експериментального навчального плану	Методологічні основи музичної педагогіки	Зміст музичного навчання та його складові			Види музичної діяльності									4	
Теми семінарських занять				Дидактичні принципи пілісного музично-педагогічного процесу	Методи музичного навчання										22	
Теми практичних занять							Методика навчання музичного сприймання і методи його розвитку в	Методика навчання хорового співу як основний вид музично-	Методика навчання дитячої музичної творчості	Видів музичної діяльності та особливості структури уроку музичного	Методика навчання музичної граматики в структурі уроку музичного мистецтва	Особливості проведення уроку музичного мистецтва в початковій школі	Форми організації музично-педагогічного процесу	Системи і технології музичного виховання	88	
Самостійна робота	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	70	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 б.)					Модульна контрольна робота 3 (25 б.)										
Кількість балів за модуль	Відвідування лекцій – 4 б., виконання семінарських завдань – 22 б.; практичні заняття – 88 б.; самостійна робота – 70 б.; МКР – 100 б. Разом: 284 б.														Разом : 234 б. Коеф. 2,34	

4. Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин										
		Денна форма					Заочна форма					
		Усього	у тому числі				Усього	у тому числі				
			Лекцій	Семінарських	Практичних	С. р.		МКР	Лекцій	Практичних	Семінарських	Інд. робота
Змістовий модуль I												
Зміст мистецької освітньої галузі в контексті експериментального навчального плану												
1	Зміст мистецької освітньої галузі в контексті експериментального навчального плану	4	2			2		5	2			3
2	Методологічні основи музичної педагогіки	4	2			2		3				3
3	Зміст музичного навчання та його складові	4	2			2		5	2			3
4	Дидактичні принципи цілісного музично-педагогічного процесу	4		2		2		3				3
5	Методи музичного навчання	6		2		2	2	4				4
Разом за навчальним планом		22	6	4		10	2	20	2	2		16
Змістовий модуль II												
Особливості організації і проведення музичних занять в умовах інтегрованого тематично-проектного навчання												
1	Види музичної діяльності	4	2			2		6	2			4
2	Методика навчання музичного сприймання і методи його розвитку в молодших школярів	4			2	2		4				4
3	Методика навчання хорового співу як основний вид музично-виконавської діяльності учнів	4			2	2		4				4
4	Методика навчання дитячої музичної творчості	4			2	2		4				4
5	Взаємозв'язок видів музичної діяльності та особливості структури уроку музичного мистецтва	4			2	2		6		2		4
6	Методика навчання музичної грамоти в структурі уроку музичного мистецтва	4			2	2		4				4
7	Особливості проведення уроку музичного мистецтва в початковій школі	4			2	2		4				4
8	Форми організації музично-педагогічного процесу	4			2	2		4				4
9	Системи і технології музичного виховання	6			2	2	2	4				4
МКР		38	2	4	16	18	2	40	2	2		36
Разом за навчальним планом		60	8	4	16	28	4	60	4	4		52

5. Теми практичних і семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль № 1		
Зміст мистецької освітньої галузі в контексті експериментального навчального плану		
1	Дидактичні принципи цілісного музично-педагогічного процесу	2
2	Методи музичного навчання	2
Змістовий модуль № 2		
Особливості організації і проведення музичних занять в умовах інтегрованого тематично-проектного навчання		
1	Методика навчання музичного сприймання і методи його розвитку в молодших школярів	2
2	Методика навчання хорового співу як основний вид музично-виконавської діяльності дітей	2
3	Методика навчання дитячої музичної творчості	2
4	Взаємозв'язок видів музичної діяльності та особливості структури уроку музичного мистецтва	2
5	Методика навчання музичної діяльності та особливості структури уроку музичного мистецтва	2
6	Особливості проведення уроку музичного мистецтва в початковій школі	2
7	Форми організації музично-педагогічного процесу	2
8	Системи і технології музичного виховання	2
Разом		20 год.

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
Змістовий модуль № 1			
Зміст мистецької освітньої галузі в контексті експериментального навчального плану			
1	Зміст мистецької освітньої галузі в контексті експериментального навчального плану 1. Розробити фрагмент уроку музики з використанням методу контрасту 2. Виписати основні завдання уроків музики за програмою на основі педагогічних концепції Д. Кабалецького та за програмою А. Авдієвського та А. Болгарського	2	5
2	Методологічні основи музичної педагогіки 1. Визначити і проаналізувати принципи цілісного музично-педагогічного процесу. 2. Розробити критерії оцінки професійної компетентності музиканта-педагога	2	5
3	Зміст музичного навчання та його складові 1. Охарактеризувати основні компоненти процесу музичного	2	5

	навчання : цільовий, змістовий, операційний, результативний. 2. Розкрити історичні аспекти розвитку основних форм навчання музики. 3. Обґрунтувати сутність поняття «Урок музики»		
4	Дидактичні принципи цілісного музично-педагогічного процесу 1. Зробити огляд науково-методичної літератури з питань використання дидактичних принципів у системі музичного навчання.	2	5
5	Методи музичного навчання 1. Дати характеристику функціям методів музичного навчання	2	5
Змістовий модуль № 2 Особливості організації і проведення музичних занять в умовах інтегрованого тематично-проектного навчання			
6	Види музичної діяльності Описати один (на вибір) із видів музичної діяльності: хоровий спів, музично-ритмічні рухи, музичне сприймання, музична грамота.	2	5
7	Методика навчання музичного сприймання і методи його розвитку в молодших школярів 1. Проаналізувати методи розвитку музичного сприймання в процесі слухання і аналізу музичного твору. 2. Розробити фрагмент уроку музики з використанням творів образотворчого мистецтва, літератури. 3. Розробити фрагмент уроку музики з використанням творчих завдань. Планування і педагогічна оцінка результатів музичного виховання 1. Проаналізувати методичні основи планування уроку музики 2. Розробити сценарій уроку музики, виховного заходу.	2	5
8	Методика навчання хоровому співу як основний вид музично-виконавської діяльності учнів 1. Дібрати вправи для формування співацьких навичок. 2. Розробити завдання для розучування пісні на підготовчому етапі. 3. Підготувати інсценізацію пісні, підібрати відповідні змісту музично-ритмічні рухи. 4. Підготувати і розучити пісню використовуючи різні методи і прийоми.	2	5
9	Методика навчання дитячої музичної творчості 1. Розробити план-конспек уроку з використанням творчих завдань: - ритмічна імпровізація; - мелодична імпровізація; - комплексна імпровізація; - живописно-літературна імпровізація; - пластична імпровізація.	2	5
10	Взаємозв'язок видів музичної діяльності та інші	2	5

	<p>особливості структури уроку</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізувати напрями взаємозв'язку компонентів уроку. 2. Розробити фрагмент уроку музики у взаємозв'язку хорового співу і слухання музичного твору. 3. Розробити фрагмент уроку музики у взаємозв'язку слухання музичного твору з літературно-творчими здібностями учнів. 4. Розробити урок музики з урахуванням методичної структури з дидактичною. 		
11	<p>Методика навчання музичної грамоти в структурі уроку</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розробити вправи на основі музичного твору для ознайомлення учнів з тривалостями звуків. 2. Розробити вправи на основі музично-ритмічних рухів для ознайомлення учнів з формою музичного твору. 	2	5
12	<p>Особливості проведення уроку музичного мистецтва в початковій школі</p> <p>Скласти фрагмент уроку музики з використанням різних видів музичної діяльності</p>	2	5
13	<p>Форми організації музично-педагогічного процесу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розробити план-конспек уроку музики (за вибором) 2. Розробити сценарій виховного заходу з музики (за вибором) 	2	5
14	<p>Система і технології музичного виховання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізувати систему музичного виховання З. Кодая, розробити вправи зі співу на основі даної системи. 2. Проаналізувати систему музичного виховання К. Орфа, розробити вправи з музично-ритмічних рухів на основі даної системи. 	2	5
Разом		51 год.	70 б.

7. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

•*Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

•*Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

•*Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

8. Методи контролю

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовуються такі методи:

– *Методи усного контролю*: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, перевірка практичних умінь і навичок.

– *Методи письмового контролю*: модульне письмове тестування, конспект заняття, реферат.

– *Методи самоконтролю*: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота															
Форми роботи	Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2									Усього:
	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	234
	1	1	1			1									4
Семінарські заняття				11	11										22
Практичне заняття							11	11	11	11	11	11	11	11	88
Самостійна робота	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	70
МКР	25					25									50
Залік: коефіцієнт – 2,34															
ВСЬОГО														100	

Рейтинговий показник успішності

Оцінка ECTS	Оцінка за шкалою університету	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1– 34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

10.Методичне забезпечення навчальної дисципліни

- опорні конспекти лекцій
- навчальні посібники
- робоча навчальна програма
- збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів
- засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю)
- завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Музичне і образотворче мистецтво з методикою навчання»

11. Рекомендована література

Основна

1. Дитяча хореографія: навч.-метод. посіб. / А.С.Шевчук. – 3-тє вид., зі змін. та доповн. – Тернопіль : Мандрівець, 2016. – 288 с.
- Крюкова В.В. Музыкальная педагогика / В. В. Крюкова. – Р-н-Д. : Феникс, 2002. – 288 с.
2. Настольная книга школьного учителя-музыканта. – М. : ВЛАДОС, 2000. – 336 с.
3. Олексюк О.М. Формування духовного потенціалу студентської молоді / О.М. Олексюк. – К. : КДІКК – 2002. – 253 с.
4. Олексюк О.М., Ткач М.М. Педагогіка духовного потенціалу особистості: сфера музичного мистецтва: навч. посіб. / О.М. Олексюк, М.М. Ткач. – К. : Знання України, 2004. – 264 с.
5. Олексюк О.М. Музична педагогіка: навч. посіб. / О.М. Олексюк. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – 248 с.

Додаткова

1. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою «Музичне мистецтво» 1–4 кл. / Л.О. Хлебникова, Л.О. Дорогань, І.М. Івахно. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2013. – С. 212 – 244
2. Новий Державний стандарт початкової загальної освіти. Режим доступу: <http://mon.gov.ua/content/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2017/08/21/novij-derzhavnij-standart-pochatkovoyi-zagalnoyi-osviti.pdf>
3. Психология музыкальной деятельности: теория и практика: уч. пособ. для студ. муз. фак. высш. пед. учеб. заведений / Д.К. Кирнарская, Н.И. Киященко, К.В. Тарасова и др.; под ред. Г.М. Цыпина. – М. : Академия, 2003. – 368 с.
4. Феномен школи в музично-виконавчому мистецтві // Тези Міжнародної конференції. – К., 2005.
5. Дмитриева Л.Г. Методика музыкального воспитания в школе: уч. для студ. сред. пед. учеб. заведений / Л.Г. Дмитриева, Н.М. Черноиваненко. – 3-е изд., стереотип. – М. : Академия, 2000. – 240 с.
6. Крюкова В.В. Музыкальная педагогика / В. В. Крюкова. – Р-н-Д. : Феникс, 2002. – 288 с.
7. Музыкальное образование в школе: уч. пособ. для студ. муз. фак. и отд. высш. и сред. учеб. заведений / Л.В. Школяр, В.А. Школяр, Е.Д. Критская и др.; под ред. Л.В. Школяр. – М. : Академия, 2001. – 232 с.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль V

Соціально-естетична сутність образотворчого мистецтва

Лекція 1. Мистецтво як одна із форм суспільної свідомості. Жанри образотворчого мистецтва. Роль образотворчого мистецтва в естетичному вихованні школярів. (2 год.)

Мистецтво як одна з форм вираження свідомості суспільства. Мистецтво як культурне явище, що пов'язане з традиціями, звичаями, ментальністю етносу, який його створив. Естетичне сприймання дійсності та сприймання мистецтва. Практична художня діяльність.

Основні поняття теми: зображення, культурне явище, мистецтво, образотворче мистецтво, сприймання, практична художня діяльність.

Рекомендована література:

основна [3, 5]

додаткова [5]

Практичне заняття 1. Мистецтво графіки. Вивчення графіки на уроках образотворчого мистецтва в школі. (2 год.)

Практичне заняття 2. Мистецтво живопису. Ознайомлення школярів з видами живопису на уроках малювання. (2 год.)

Практичне заняття 3. Мистецтво скульптури. Архітектура як вид мистецтва. Уроки ліплення в школі. (2 год.)

Практичне заняття 4. Декоративно-прикладне мистецтво. Використання декоративних технік на уроках образотворчого мистецтва. (2 год.)

Змістовий модуль VI

Особливості методики навчання образотворчого мистецтва

Лекція 1. Методи та форми організації навчального процесу на уроках образотворчого мистецтва. (2 год.)

Поняття про форми навчання образотворчого мистецтва. Класифікація методів. Наочні методи навчання. Словесні методи навчання. Практичні методи навчання. Засоби наочності на уроках образотворчого навчання.

Основні поняття теми: форми навчання, методи навчання, засоби наочності.

Рекомендована література:

основна [3, 5]

додаткова [5]

Семінарське заняття 1. Інноваційні технології вивчення освітньої галузі «Мистецтво». (2 год.)

Практичне заняття 1. Технологія творчого проектування у контексті проблемного навчання. Організація проектних занять з образотворчого мистецтва у початковій школі. (2 год.)

Змістовий модуль III

Методика навчання образотворчій грамоті

Лекція 1. Умовно-площинне зображення. Малювання предметів з натури. (2 год.)

Сутність форми зображуваного предмета. Особливості передачі форми та пропорцій предмета у процесі графічної діяльності. Зображення умовноплоских предметів у фронтальному положенні з передачею лише двох вимірів. Малювання умовно плоских і об'ємних предметів у перспективі, тривимірному зображенні предметів на двовимірній площині.

Основні поняття теми: форма, зображення умовно-плоских предметів.

Рекомендована література:

основна [3, 5]

додаткова [5]

Практичне заняття 1. Зображення фігури людини. Робота в об'ємі. (2 год.)

Практичне заняття 2. Сприймання та зображення відкритого простору. (2 год.)

Змістовий модуль IV

Особливості навчання освітньої галузі «Мистецька освіта» в умовах реалізації Проекту нового Державного стандарту початкової загальної освіти

Лекція 1. Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня / учениці відповідно до Проекту нового Державного стандарту початкової загальної освіти. (2 год.)

Проекту нового Державного стандарту початкової загальної освіти. Інтегроване навчання. Впровадження нового Державного стандарту початкової загальної освіти як підґрунтя інтегрованого навчання в початковій школі.

Ключові поняття: Проекту нового Державного стандарту початкової загальної освіти; інтегроване навчання.

Рекомендована література:

основна [1, 4];

додаткова [1, 3].

Семінарське заняття 1. Особливості методики організації інтегрованого проектно-тематичного навчання. (2 год.)

Практичне заняття 1. Форми, методи та прийоми роботи в експериментальній програмі «Початкова школа: Освіта для життя». (2 год.)

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Музичне і образотворче мистецтво з методикою навчання»

Разом: 60 год., лекції – 8 год., семінарські заняття – 4 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 28 год., модульний контроль – 4 год.

Модулі	Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			Змістовий модуль 4		
Назва модуля	Соціально-естетична сутність образотворчого мистецтва					Особливості методики навчання образотворчого мистецтва			Методика навчання образотворчій грамоті			Особливості навчання освітньої галузі «Мистецтва освіти» в умовах реалізації Проєкту нового Державного стандарту початкової загальної освіти		
Кількість балів за модуль	90 балів					63 бали			63 бали			68 балів		
Теми	1	2	3	4	5	1	2	3	1	2	3	1	2	3
Теми лекцій	Мистецтво як одна із форм суспільної свідомості. Жанри образотворчого мистецтва. Роль образотворчого мистецтва в естетичному вихованні школярів. (1 бал)					Методи та форми організації навчального процесу на уроках образотворчого мистецтва (1 бал)			Умовно-площинне зображення. Малювання предметів з натури. (1 бал)			Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня / учениці відповідно до Проєкту нового Державного стандарту початкової загальної освіти. (1 бал)		
Теми семінарських та практичних занять		Мистецтво графіки. Вивчення графіки на уроках образотворчого мистецтва в школі(10+1 балів)	Мистецтво живопису. Ознайомлення школярів з видами живопису на уроках малювання (10+1 балів)	Мистецтво скульптури. Архітектура як вид мистецтва. Уроки ліплення в школі(10+1 балів)	Декоративно-прикладне мистецтво. Використання декоративних технік на уроках образотворчого мистецтва. (10+1 балів)модульний контроль-25 балів		Інноваційні технології вивчення освітньої галузі «Мистецтво». (10+1 балів)	Технологія творчого проєктування у контексті проблемного навчання. Організація проєктних занять з образотворчого мистецтва у початковій школі. (10+1 балів) модульний контроль-25 балів		Зображення фігури людини. Робота в об'ємі. (10+1 балів)	Сприймання та зображення відкритого простору (10+1 балів) модульний контроль-25 балів		Особливості методики організації інтегрованого проєктно-тематичного навчання(10+1 балів)	Форми, методи та прийоми роботи в експериментальній програмі «Початкова школа: Освіта для життя». (10+1 балів) модульний контроль-25 балів
Самостійна робота Табл. 6.1		5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	10 балів
Разом	284 бали													

4. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Практичних	Самостійна Робота	Підсумковий
Змістовий модуль I								
Соціально-естетична сутність образотворчого мистецтва								
1.	Мистецтво як одна із форм суспільної свідомості. Жанри образотворчого мистецтва. Роль образотворчого мистецтва в естетичному вихованні школярів	2	2	2				
2.	Мистецтво графіки. Вивчення графіки на уроках образотворчого мистецтва в школі	4	2			2	2	
3.	Мистецтво живопису. Ознайомлення школярів з видами живопису на уроках малювання	4	2			2	2	
4.	Мистецтво скульптури. Архітектура як вид мистецтва. Уроки ліплення в школі	4	2			2	2	
5.	Декоративно-прикладне мистецтво. Використання декоративних технік на уроках образотворчого мистецтва	5	2			2	2	1
Змістовий модуль II								
Особливості методики навчання образотворчого мистецтва								
1.	Методи та форми організації навчального процесу на уроках образотворчого мистецтва	4	2	2			2	
2.	Інноваційні технології вивчення освітньої галузі «Мистецтво».	4	2		2		2	
3.	Технологія творчого проектування у контексті проблемного навчання. Організація проектних занять з образотворчого мистецтва у початковій школі.	5	2			2	2	1
Змістовий модуль III								
Методика навчання образотворчій грамоті								
1.	Умовно-площинне зображення. Малювання предметів з натури	4	2	2			2	
2.	Зображення фігури людини. Робота в об'ємі	4	2			2	2	
3.	Сприймання та зображення відкритого простору	5	2			2	2	1
Змістовий модуль IV								
Особливості навчання освітньої галузі «Мистецька освіта» в умовах реалізації Проекту нового Державного стандарту початкової загальної освіти								
1.	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня / учениці відповідно до Проекту нового Державного стандарту початкової загальної освіти	4	2	2			2	
2.	Особливості методики організації інтегрованого проектно-тематичного навчання	4	2		2		2	
3.	Форми, методи та прийоми роботи в експериментальній програмі «Початкова школа: Освіта для життя»	7	2			2	4	1
Разом за навчальним планом		60	28	8	4	16	28	4

5. Теми семінарських і практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Семінарських	Практичних
Змістовий модуль № 1			
Соціально-естетична сутність образотворчого мистецтва			
1	Мистецтво графіки. Вивчення графіки на уроках образотворчого мистецтва в школі		2
2	Мистецтво живопису. Ознайомлення школярів з видами живопису на уроках малювання		2
3	Мистецтво скульптури. Архітектура як вид мистецтва. Уроки ліплення в школі		2
4	Декоративно-прикладне мистецтво. Використання декоративних технік на уроках образотворчого мистецтва		2
Змістовий модуль № 2			
Особливості методики навчання образотворчого мистецтва			
1	Інноваційні технології вивчення освітньої галузі «Мистецтво».	2	
2	Технологія творчого проектування у контексті проблемного навчання. Організація проектних занять з образотворчого мистецтва у початковій школі.		2
Змістовий модуль № 3			
Методика навчання образотворчій грамоті			
1	Зображення фігури людини. Робота в об'ємі		2
2	Сприймання та зображення відкритого простору		2
Змістовий модуль № 4			
Особливості навчання освітньої галузі «Мистецька освіта» в умовах реалізації Проекту нового Державного стандарту початкової загальної освіти			
1	Особливості методики організації інтегрованого проектно-тематичного навчання	2	
2	Форми, методи та прийоми роботи в експериментальній програмі «Початкова школа: Освіта для життя»		2
Разом год		4	16

6. Самостійна робота

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль I Соціально-естетична сутність образотворчого мистецтва		
<p>Тема 2. Мистецтво графіки. Вивчення графіки на уроках образотворчого мистецтва в школі. (2 год.) Підібрати репродукції творів українських художників – графіків. Рекомендована література: <i>основна</i> [1]; <i>додаткова</i> [1, 3].</p>	Практичне заняття	5
<p>Тема 3. Мистецтво живопису. Ознайомлення школярів з видами живопису на уроках малювання. (2 год.) Підібрати репродукції творів українських живописців Рекомендована література: <i>основна</i> [3, 5]; <i>додаткова</i> [6].</p>	Практичне заняття	5
<p>Тема 4. Мистецтво скульптури. Архітектура як вид мистецтва. Уроки ліплення в школі. (2 год.) Підібрати фотографії творів скульпторів, які знаходяться в рідному місті. Рекомендована література: <i>основна</i> [3, 5]; <i>додаткова</i> [6].</p>	Практичне заняття	5
<p>Тема 5. Декоративно-прикладне мистецтво. Використання декоративних технік на уроках образотворчого мистецтва. (2 год.) Види орнаменту в декоративних творах Рекомендована література: <i>основна</i> [1]; <i>додаткова</i> [1, 3].</p>	Практичне заняття	5
Змістовий модуль II Особливості методики навчання образотворчого мистецтва		
<p>Тема 1. Методи та форми організації навчального процесу на уроках образотворчого мистецтва. (2 год.) Види вправ на уроках образотворчого мистецтва Рекомендована література: <i>основна</i> [2, 5]; <i>додаткова</i> [6].</p>	Практичне заняття	5
<p>Тема 2. Інноваційні технології вивчення освітньої галузі «Мистецтво». (2 год.) Підготовка презентації сучасних технологій викладання освітньої галузі «Мистецтво». Рекомендована література: <i>основна</i> [2, 5]; <i>додаткова</i> [6].</p>	Семінарське заняття	5
<p>Тема 3. Технологія творчого проектування у контексті проблемного навчання. Організація проектних занять з образотворчого мистецтва у початковій школі. (2 год.) Підготовка методичних матеріалів до проектної діяльності. Рекомендована література:</p>	Практичне заняття	5

<i>основна</i> [1];		
Змістовий модуль III Методика навчання образотворчій грамоті		
Тема 1. Умовно-площинне зображення. Малювання предметів з натури. (2 год.) Композиція твору, розташування предметів на площині. Рекомендована література: <i>основна</i> [2, 5]; <i>додаткова</i> [5, 6].	Практичне заняття	5
Тема 2. Зображення фігури людини. Робота в об'ємі. (2 год.) Зображення людини в русі. Рекомендована література: <i>основна</i> [3, 4, 5]; <i>додаткова</i> [6].	Практичне заняття	5
Тема 3. Сприймання та зображення відкритого простору. (2 год.) Роль лінії горизонту в пейзажній композиції. Рекомендована література: <i>основна</i> [3, 4, 5]; <i>додаткова</i> [5].	Практичне заняття	5
Змістовий модуль IV Особливості навчання освітньої галузі «Мистецька освіта» в умовах реалізації Проєкту нового Державного стандарту початкової загальної освіти		
Тема 1. Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня / учениці відповідно до Проєкту нового Державного стандарту початкової загальної освіти. (2 год.) Проаналізуйте Проєкт нового Державного стандарту початкової загальної освіти Рекомендована література: <i>основна</i> [4]; <i>додаткова</i> [1, 3].	Практичне заняття	5
Тема 2. Особливості методики організації інтегрованого проектно-тематичного навчання. (2 год.) Розробка проектної теми за експериментальною програмою інтегровано тематичного навчання «Початкова школа. Освіта для життя» Рекомендована література: <i>основна</i> [1, 4]; <i>додаткова</i> [1, 3].	Семінарське заняття	5
Тема 3. Форми, методи та прийоми роботи в експериментальній програмі «Початкова школа: Освіта для життя». (4 год.) Розробка проектної теми за експериментальною програмою інтегровано тематичного навчання «Початкова школа. Освіта для життя» Рекомендована література: <i>основна</i> [1, 4]; <i>додаткова</i> [1, 3].	Практичне заняття	10
<i>Разом</i>		70

7. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи.

2) **За логікою передачі і сприймання навчальної інформації**: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) **За ступенем самостійності мислення**: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) **За ступенем керування навчальною діяльністю**: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) **Методи стимулювання інтересу до навчання**: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

8. Методи контролю

Навчальні досягнення бакалаврів із дисципліни «Методика викладання освітньої галузі «Суспільствознавство», оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2, 8.3.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	К-ть л-цій, семінарських занять, завдань	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	8 год.	4
2.	Відвідування семінарських занять	4 год.	2
3.	Відвідування практичних занять	16 год.	8
4.	Виконання завдань для самостійної роботи (домашнього завдання)	28 год.	70
5.	Робота на семінарському і практичному занятті		100
6.	Модульний контроль	4 год	100
Підсумковий семестровий рейтинговий бал			284

Коефіцієнт: 2,84

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе.
- **Комп'ютерного контролю:** тестові програми.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 - 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 - 68	«задовільно»	E
69 - 74	«задовільно»	D
75 - 81	«добре»	C
82 -89	«добре»	B
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.4.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень бакалаврів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу бакалавра на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу. Реферативні дослідження, які виконує бакалавр за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

9. Методичне забезпечення курсу

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

Рекомендована література

Основна:

1. Іонова, Олена Миколаївна. Підготовка майбутніх учителів до застосування інтегрованих форм організації навчального процесу в початковій школі [Текст] : [монографія] / О. М. Іонова, Н. М. Сінопальнікова ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, Ін-т педагогіки та психології. – Харків : Щедра садиба плюс, 2014. – 263 с. : рис., табл. – (Педагогічна бібліотека Інституту педагогіки та психології). - Бібліогр.: с. 191-225.
2. Навчальні програми для загальноосвітніх навч.закл. із навчанням українською мовою. 1-4 класи. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2013. – 392.
3. Пастир, Іван Васильович. Основи композиції образотворчого мистецтва [Текст] : навч.-метод. посіб. / Іван Пастир ; Ізмаїл. держ. гуманітар. ун-т. - Ізмаїл ; Одеса : [б. в.], 2013. – 272 с.
4. [Проект Державного стандарту початкової освіти](https://osvita.ua/school/reform/56580/) [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<https://osvita.ua/school/reform/56580/>.
5. Шестобуз, Ольга Сергіївна. Образотворче мистецтво з методикою викладання в початкових класах [Текст] : навч.-метод. посіб. / О. С. Шестобуз ; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2011. - 140 с.

Додаткова:

1. Вишнівська Н.В. Я – школяр. Я – школярка : зошит-посібник № 1 для 1 кл.загальноосвіт.навч.закл./Н.В. Вишнівська. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. – 64 с. (Проект «Початкова школа: ОСВІТА ДЛЯ ЖИТТЯ»).
2. Довідник молодшого школяра [Текст] : [посібник] / [Л. П. Ткаченко та ін.]. – Х. : Веста : Ранок, 2012. – 143 с.
3. Котенко О.В. Шкільний портфель : зошит-посібник № 2 для 1 кл.загальноосвіт.навч.закл. / О.В. Котенко. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. – 64 с. (Проект "Початкова школа: ОСВІТА ДЛЯ ЖИТТЯ").
4. Методичні рекомендації Міністерства освіти і науки України про викладання навчальних предметів у початковій школі загальноосвітніх навчальних закладів України у 2016 / 2017 навчальному році. – 31 с.
5. Сучасні підходи до уроку образотворчого мистецтва [Текст] : [навч.-метод. посіб. для вчителів образотвор. мистецтва] / [Т. М. Артюшенко та ін. ; за заг. ред. Л. В. Сєрих]. – 2-ге вид. – Суми : НІКО, 2015. – 110 с.